

OVERWEGING   HET WARE GEZICHT

DATUM   16 & 17 maart 2019 – 2^e weekend 40-dagentijd

VOORGANGER   Jan Laan & Erik Borgman

EERSTE LEZING   Esther 3 (Bijbel in gewone taal)

EVANGELIE   Lucas 9,18-22

OVERWEGING

Zo kan het gaan, zoals met Mordechai: je hebt je plaats en relatieve rust gevonden, je probeert niet op te vallen in de hoop dat die rust dan blijft, je ruimte krijgt om te leven. Je bent weliswaar van huis en haard verdreven, van Jeruzalem naar Babylonië gevoerd, maar je hebt daar je plaats gevonden. En dan wordt er iets van je gevraagd dat je onmogelijk kunt doen. Koning Ahasveros en Haman zijn er niet tevreden mee dat Mordechai zich aan de regels houdt, zij willen dat hij hen, hun macht, hun status en hun aanzien op een voetstuk zet en ervoor buigt en knielt. Dat kan Morchedai niet doen want hij kent een andere wet dan die van Meden en Perzen: 'Maak geen godenbeelden, geen enkele afbeelding van iets dat in de hemel hierboven is, of van iets beneden op de aarde, kniel voor zulke beelden niet neer, vereer ze niet, want Ik, de Ene uw God, duldt geen andere goden naast mij' (Ex. 20,4-5; Dt. 5,8-9)

Dit is nog een stuk ernstiger dan een koningin die niet naar haar koning luistert, zoals koningin Wasti in het eerste hoofdstuk van Esther. Hier is iemand die ervan getuigt dat er een hogere autoriteit is dan de wet en dat hij van die autoriteit is. De machtigen der aarde, zo weet Psalm 2 al, zien alles wat hen bindt als boeien die zij willen verbreken, als een juk dat zij af willen werpen (Psalm 2,3). Een volk dat het als roeping beschouwt niet allereerst de koning en zijn vertegenwoordigers te gehoorzamen, maar een ongrijpbare God, dat volk verstoort de eenheid, dat volk moet dus weg.

Haman laat dat recht voor zijn raap opschrijven: 'Alle Joden moeten gedood worden, jong en oud. Ook alle vrouwen en alle kinderen. En al hun bezittingen moeten worden meegenomen.' Een vergelijkbaar bevel heeft regelmatig geklonken en tijdens het Naziregime, in een Europa dat zichzelf als door en door beschaafd zag, is met alle moderne middelen geprobeerd het Joodse volk inderdaad uit te roeien. Vandaag de dag steekt anti-judaïsme en antisemitisme op tal van plaatsen weer de kop op. Wij vinden het van verschillende groepen een probleem dat zij zich niet aanpassen aan de regels en normen die voor ons als vanzelfsprekend gelden. Maar blijkbaar is het nog moeilijker te verkroppen dat er een volk is dat meent dat een dergelijke aanpassing verraad kan beteken aan wat zij ten diepste zijn en wat hun uiteindelijke opdracht is.

Koning Ahasveros noch Haman heeft direct last van Mordechai. Sterker nog, Mordechai is een modelburger. Hij schikt zich niet alleen in zijn lot als vreemdeling en balling, hij verijdelt zelfs een aanslag op koning Ahasveros | (vgl. Esther 2,19-24). Een levensgroot verschil met Haman: die is alleen uit op eigen gewin. Haman denkt dat de koning net zo is als hij en hem voor het inderdaad reusachtige bedrag van 300.000 kilo zilver – in hoofdstuk 1 lazen wij dat de koning een

feest gaf van wel een half jaar lang waarop iedereen zo veel kon drinken als hij wilde, dus dat zilver zal hij goed hebben kunnen gebruiken – Haman denkt dat de koning hem tegen ruime betaling de mogelijkheid zal bieden een heel volk te doden. Maar het is nog erger: de koning laat het hem voor niets doen. Het is de ultieme perversie: kwaad omwille van het kwaad.

2.

Haman zegt tegen Ahasveros:

Er is in uw koninkrijk een volk dat in verschillende provincies woont. Die mensen wonen tussen de andere volken, maar ze hebben hun eigen wetten. En aan uw wetten houden ze zich niet. Daar moet u iets aan doen. Want u bent de koning.

Het Joodse volk zag het aanvankelijk als een straf, maar later, dankzij met name de profeten ook als een opdracht en een uitverkiezing, om verstrooid onder de andere volkeren te wonen en daar naar Gods wetten te leven. Christenen namen in de vroege kerk dit zelfbeeld over. Een document uit de derde eeuw van onze jaartelling, de zogenoemde Brief aan Diognetus, stelt:

Wat de ziel is in het lichaam dat zijn de christenen in de wereld. De ziel is verspreid over alle ledematen van het lichaam en de christenen over de steden van de wereld. De ziel woont wel in het lichaam, maar is niet van het lichaam. De christenen wonen in de wereld, maar zijn niet van de wereld.

Christenen hebben de opdracht te laten zien hoe de wereld zou kunnen zijn, iedereen aan haar of zijn bestemming te herinneren, individueel en collectief. De kerk is geroepen om aan het licht te brengen wat voor de hele wereld geldt, maar wat christenen weten, stelde het Tweede Vaticaan Concilie: namelijk dat wij mensen verbonden zijn met elkaar en met de rest van de schepping, in een relatie van wederkerige zorg en afhankelijkheid, liefde en dankbaarheid, èn dat wij onlosmakelijk met God verbonden zijn. Dat worden wij geacht te belichamen en te verkondigen. De veertigdagentijd lijkt een goede aanleiding om onszelf de vraag te stellen of wij dat inderdaad doen, of wij dat voldoende doen. of wij het nog wel willen doen.

Willen wij, in de beeldspraak die de Schriften ervoor gebruiken, en die het Concilie heeft overgenomen wel *lumen gentium* zijn, licht van de wereld, van de volkeren? Onze cultuur suggereert consequent dat zij het toppunt van beschaving is. Iedere afwijking verschijnt als uitdrukking van intolerantie, als verlies aan vrijheid, als terugval in kleinzielig moralisme waar – zo weet tegenwoordig iedereen – de kerk expert in was, maar dat we gelukkig achter ons hebben gelaten. Het gevolg is echter dat wanneer ergens een misstand aan het licht komt, heel veel mensen dat wel te hebben geweten, of minstens vermoed, maar daar werk van hebben gemaakt. Het gevolg is, zo schijnt het mij in ieder geval vaak toe, dat wij meewerken aan het uitvoeren van regels en beleid, waarvan wij ook wel zien dat ze averechts werken. Het gevolg is dat wij onszelf vaak behandelen op een manier die onze geest beschadigt en ons lichaam ruïneert, en er niet opkomen om met de apostel Paulus te zeggen dat onze lichamen tempels zijn van de heilige Geest (1 Kor. 6,19) en dat wij er daarom niet naar willekeur over kunnen beschikken, laat staan dat wij er anderen over zouden kunnen laten beschikken.

Wij zijn, zo lijkt het, op een sluipende manier gaan geloven dat wij maar moeten buigen voor wat macht heeft en macht uitoefent. Misschien wordt het tijd dat wij, aangestoken door Mordechai, een T-shirt laten maken, of – iets bescheidener – een sticker, met als opdruk: 'Ik kniel niet voor Haman, omdat ik christen ben.'

3.

Want uiteindelijk is Jezus Gods christos, Gods Gezalfde, omdat Hij niet bang is om zijn nek uit te steken, zo getuigt het evangelie. Dat de kans bestaat dat zijn kop eraf gaat, dat hoort bij de weg die Hij te gaan heeft en die wij in zijn voetspoor uitgenodigd zijn om te gaan. Zijn strijd voor het volle leven vermijdt lijden en dood niet, maar gaat er middenin het kwetsbare mensenbestaan de confrontatie mee aan en Hij raakt dan ook gekwetst. Hij heeft de macht niet aan zijn kant en hij wordt dan ook verslagen. Er weet zichzelf niet te beschermen tegen de ondergang en gaat daarom ten onder.

Maar dat Hij hiervoor niet terugschrok, dat is zijn overwinning. Dat is de vrijheid te midden van alle gevangenschap, het leven middenin de dood. Tot deze vrijheid en dit leven in het spoor van Mordechai nodigt Hij ons uit.